

Et synligt og effektivt Arbejdstilsyn

Et stærkt Arbejdstilsyn forebygger nedslidning og sikrer fokus på godt arbejdsmiljø

LO og FTF foreslår

Arbejdstilsynet skal være synligt og effektivt. Det virker præventivt og holder de virksomheder til ilden, der ikke af sig selv tilbyder sunde og sikre arbejdsforhold. Arbejdstilsynet står til at miste vitale ressourcer om kort tid. Ressourcerne skal findes og anvendes til en effektiv og målrettet tilsynsindsats. Indsatsen skal sikres, så danske lønmodtagere ikke bliver syge, nedslidte eller skadet af at passe deres arbejde.

Konkret betyder den voldsomme nedskæring af Arbejdstilsynets almindelige driftsbevilling og den udbredte anvendelse af midlertidige bevillinger, at den kontinuerlige planlægning af en synlig og effektiv tilsynsindsats umuliggøres. Der er behov for at sikre Arbejdstilsynet en permanent nettobevilling og den almindelige driftsbevilling skal i første omgang forøges med minimum 80 mio. kr. i 2016 og fremefter.

Hvad er problemet?

Lønmodtagere i Danmark skal hver dag kunne gå på arbejde uden at komme til skade, blive syge eller nedslidte. Men arbejdsulykker, fysisk og psykisk nedslidning er desværre fortsat et stort problem på mange danske arbejdspladser.

Hovedparten af de danske virksomheder forstår godt værdien af et godt arbejdsmiljø og er helt opmærksomme på ikke mindst de økonomiske gevinster, der ligger i at sikre sine ansatte et sikkert og sundt arbejdsmiljø. Men der er desværre også virksomheder, der ser stort på arbejdsmiljø, sikkerhed og sundhed, og for hvem man kan have en mistanke om, at de spekulerer i et dårligt arbejdsmiljø.

Statistikken taler sit tydelige sprog

Mere end 40.000 lønmodtagere kommer hvert år ud for en alvorlig arbejdsulykke, og årligt anmeldes der mere end 20.000 erhvervssygdomme. Disse tal har stort set ikke rykket sig de sidste mange år og vidner om, at for mange virksomheder

ikke i tilstrækkelig grad prioriterer arbejdsmiljøet og hensynet til de ansattes sikkerhed og sundhed.

Problemet understreges yderligere gennem et hurtigt kig i Arbejdstilsynets egne opgørelser¹ over de sidste 2 års tilsynsindsats i 2013 og 2014. Det fremgår heraf, at Arbejdstilsynet årligt afgiver op mod 30.000 reaktioner (påbud, forbud og vejledninger) på virksomheder, der ikke lever op til arbejdsmiljølovens krav om at sikre et forsvarligt arbejdsmiljø. 10.000 af Arbejdstilsynets afgørelser – altså en tredjedel! – ligger i den alvorlige ende, hvor Arbejdstilsynet afgiver strakspåbud og forbud. Der er her tale om meget alvorlige arbejdsmiljøovertrædelser med overhængende og betydelig fare for medarbejdernes sikkerhed og sundhed.

Desværre er Arbejdstilsynet under pres, og har reelt været det gennem en længere årrække. Det er meget vanskeligt at planlægge en synlig og effektiv tilsynsindsats, når bevillinger og opgaver varierer, og når bevillingerne over tid reduceres.

Dårligt arbejdsmiljø opgives til at koste mellem 50 – 90 mia. kr. årligt i Danmark alt efter hvem man spørger. Men der er ingen, der helt præcist ved, hvad et dårligt arbejdsmiljø koster. I Tyskland er det beregnet, at alene produktivitetstabt pga. arbejdsrelateret sygefravær udgør 3,1 % af bruttonationalproduktet. ILO har estimeret, at udgifterne til dårligt arbejdsmiljø er på 2 – 4 % af bruttonationalproduktet, og en europæisk undersøgelse peger tilsvarende på udgifter mellem 2,6 og 3,8 % af BNP årligt pga. dårligt arbejdsmiljø. LO og FTF anslår på den baggrund, at udgiften til det dårlige arbejdsmiljø i Danmark er i størrelsesordenen 50 – 70 mia. kr.²

Et hurtigt kig på bevillingerne illustrerer problemstillingen

Fra 2007-2010 sker der med Velfærdsreformen en årlig tilførsel på 70 mio. kr. til gennemførelse af særlige tilsynsindsatser. Ved bortfald i 2011 sker der en delvis kompensation gennem overførsler fra Forebyggelsesfonden, og fra 2012 gennem nye midlertidige bevillinger til en styrket indsats mod social dumping, arbejdsulykker og psykisk arbejdsmiljø. Senest er der med Finanslovsaftalen for 2015 og 2016 (budgetteret), også afsat midler til en fortsættelse af de midlertidige særlige tilsynsindsatser. Finansieringen er også her sikret via Fonden for Forebyggelse og Fastholdelse, som med snarligt udløb ikke længere kan finansiere eventuelt nye særbevillinger til Arbejdstilsynet.

Sideløbende med de mange tildelte og udløbne særbevillinger er Arbejdstilsynets ordinære bevillinger over de sidste mange år blevet reduceret som følge af generelle effektiviserings-/rationaliseringsinitiativer i form af årlige rationaliseringskrav og effektiv administration, ligesom der er sket en regulering som følge af Genopretningspakken.

Arbejdstilsynets bevillinger til målrettet arbejdsmiljøtilsyn har over de seneste 10 år været meget varierende. Bevillingerne er i årene 2010-2014 reduceret med i alt

1) Kilde: www.Arbejdstilsynet.dk, Statistik, Tilsyn i tal.

2) Beregningsgrundlag: 3-4 % af det danske bruttonationalprodukt i 2011 udgør 53-70 mia.kr.

244 mio. kr. svarende til et årligt fald på 49 mio. kr. i gennemsnit (ifht. 2009).³ Der er behov for at finde en langsigtet løsning på Arbejdstilsynets finansieringsproblemer, således at der kan sikres en permanent synlig og effektiv tilsynsindsats rettet mod de dokumenterede betydelige arbejdsmiljøproblemer på de danske arbejdspladser.

Forslagets effekter

Tilsyn afdækker arbejdsmiljøproblemer og tilsyn flytter arbejdsmiljø.

Arbejdstilsynet gennemfører hvert år brugerundersøgelser blandt virksomheder, der modtager tilsynsbesøg. I den seneste undersøgelse fra 2013 fremgår det, at 87 procent af virksomhederne oplever at kunne handle på baggrund af den viden, de har fået om arbejdsmiljø, og 81 procent oplyser at have fået en større viden om arbejdsmiljø. Det er ikke mindst på virksomheder med problemer, at tilsynsbesøg vurderes som givende, idet 80 procent af de virksomheder, der har fået et påbud, oplyser, at "det efter besøget stod klart hvad vi skulle gøre", og 70 procent af de samme virksomheder oplyser, at "vi fik en bedre forståelse for, hvorfor det er vigtigt, at arbejdsmiljøforholdene er i orden".

Behovet for et synligt og effektivt Arbejdstilsyn er således evident. Der er brug for et synligt og effektivt Arbejdstilsyn, der kan komme efter de virksomheder, der ikke lever op til deres forpligtelser om at sikre et ordentligt arbejdsmiljø. Et synligt og effektivt Arbejdstilsyn virker præventivt og holder de virksomheder til ilden, der ikke af sig selv evner eller finder det umagen værd at tilbyde sine ansatte sikre og sunde arbejdsforhold.

3) Kilde: Folketingets Beskæftigelsesudvalg og Finansministeriets finanslovsdatabase.